

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในการพัฒนาจริยธรรม ความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดอนลำดวน สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอชุมพวง สำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้นำ เลื่อนผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1.1 คะแนนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการทดสอบทางสถิติ

4.1.2 คะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนและหลัง การพัฒนา ทั้ง 4 วงจร คือ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และความมี ระเบียบวินัย

4.1.3 การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนา โดยการทดสอบทางสถิติ

4.1.4 ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน ก่อนและหลัง การพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

4.2.3 ข้อมูลจากการนำแผนการสอนไปใช้ทั้ง 4 วงจร จำนวน 26 แผนการสอน

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1.1 คะแนนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน และหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการทดสอบทางสถิติ

ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลการทดสอบความรู้ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนก่อนและหลังการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการ ทดสอบทางสถิติ ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ แสดงไว้ในตารางที่ 2 - 3

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{x}$ และ S.D. ของคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การทดสอบ	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	คิดเป็นร้อยละ ของคะแนน
ก่อนการพัฒนา	15	40	20.80	5.41	52
หลังการพัฒนา	15	40	34.00	3.78	85

จากตารางที่ 2 คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ของนักเรียน 15 คน มีค่าเฉลี่ย 20.80 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52 และคะแนนจากการทดสอบหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 34.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85

ผลจากการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น เฉลี่ย 13.2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 33

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา
จริยธรรมความมีวินัย ในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

คนที่	คะแนน (40 คะแนน)		ผลต่าง ของคะแนน ($d_1 = y - x$)	อันดับที่	ลำดับตาม เครื่องหมาย	
	ก่อนการพัฒนา (x)	หลังการพัฒนา (y)			R^+	R^-
1	17 (42.5)	*29 (72.5)*	+ 12	6.5	6.5	-
2	28 (70.00)	38 (95.00)	+ 10	4	4	-
3	25 (62.50)	38 (95.00)	+ 13	9	9	-
4	24 (60.00)	38 (95.00)	+ 14	11.5	11.5	-
5	25 (62.50)	33 (82.50)	+ 8	1.5	1.5	-
6	11 (27.50)	32 (80.00)	+ 21	14.5	14.5	-
7	26 (65.00)	35 (87.50)	+ 9	3	3	-
8	23 (57.50)	36 (90.00)	+ 13	9	9	-
9	23 (57.50)	36 (90.00)	+ 13	9	9	-
10	24 (60.00)	38 (95.00)	+ 14	11.50	11.50	-
11	24 (60.00)	32 (80.00)	+ 8	1.5	1.5	-
12	15 (37.50)	*26 (65.00)*	+ 11	5	5	-
13	18 (45.00)	*30 (75.00)*	+ 12	6.5	6.5	-
14	11 (27.50)	32 (80.00)	+ 21	14.5	14.5	-
15	18 (45.00)	37 (92.50)	+ 19	13	13	-

หมายเหตุ - ตัวเลข ในวงเล็บหลังคะแนนคือค่าร้อยละ N = 15 $R^+ = 120$ $R^- = 0$
* คือนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการพัฒนาทดลองต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80

จากตารางที่ 3 ค่า T คำนวณ = 0 (ผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อยกว่า หรือ R^-) ซึ่งน้อยกว่าค่า Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test ที่ N = 15 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่า T คำนวณต้องน้อยกว่า หรือเท่ากับ 19 จึงสรุปได้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการพัฒนา สูงกว่าคะแนนก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ของนักเรียนทั้งชั้น และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

4.1.2 คะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัย

ในตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ค่าสถิติพื้นฐานของระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งชั้น ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แสดงดังตารางที่ 4 - 8

ตารางที่ 4 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{X}$ และ S.D. ของระดับคะแนนการประเมินจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งชั้น ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

จริยธรรมความมีวินัยในตนเอง	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ความรับผิดชอบ	1.03	0.23	1.75	0.08
2. การตรงต่อเวลา	1.20	0.16	1.86	0.05
3. ความซื่อสัตย์	1.11	0.13	1.83	0.10
4. ความมีระเบียบวินัย	0.90	0.77	1.73	0.13
รวม	1.06	0.13	1.80	0.05

จากตารางที่ 4 ค่าคะแนนของการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งชั้น จำนวน 15 คน ใน 4 เรื่อง ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ คะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนามีค่าต่ำสุด คือ ความมีระเบียบวินัย เฉลี่ย 0.90 ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรงต่อเวลา 1.20 และคะแนนหลังการพัฒนาที่มีค่าต่ำสุดคือ ความมีระเบียบวินัย 1.75 และสูงสุด คือ การตรงต่อเวลา 1.86

ค่าคะแนนของการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง หลังการพัฒนาสูงกว่าคะแนนการประเมินก่อนการพัฒนา คือ จาก 1.06 ก่อนการพัฒนา เพิ่มขึ้นเป็น 1.80 หลังจากได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ตารางที่ 5 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{X}$ และ S.D. ของระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรม ความมีวินัยในตนเอง เรื่องความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการพัฒนา ด้วยกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องแต่งกายของตนเอง	0.99	0.53	1.80	0.31
2. การดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวเครื่องเขียน และแบบเรียนต่าง ๆ	1.01	0.36	1.69	0.35
3. การทำและส่งการบ้านตามที่ครูสั่ง	1.04	0.44	1.80	0.35
4. ช่วยดูแลความสะอาดของห้องเรียน และเครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียน	1.07	0.35	1.88	0.17
5. ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียนที่ได้รับมอบหมาย	0.81	0.32	1.65	0.19
6. ไม่ขาดโรงเรียนโดยไม่มีกิจธุระจำเป็น	1.49	0.24	1.80	0.31
7. รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ	0.77	0.25	1.77	0.31
รวมคะแนนการประเมินความรับผิดชอบ	1.03	0.23	1.81	0.10

จากตารางที่ 5 ระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความรับผิดชอบ ของนักเรียน คะแนนเฉลี่ยของการประเมินก่อนการพัฒนามีค่าต่ำสุด คือพฤติกรรมที่ 7 0.77 และสูงสุด คือพฤติกรรมที่ 6 1.49 และคะแนนเฉลี่ยของการประเมินหลังการพัฒนา ต่ำสุดคือพฤติกรรมที่ 5 1.65 และสูงสุด คือพฤติกรรมที่ 4 1.88

คะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องความรับผิดชอบ หลังจากที่ได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าคะแนนการประเมินก่อนการพัฒนา ทุกพฤติกรรมย่อย คือ ค่าเฉลี่ยทุกพฤติกรรม 1.03 ก่อนการพัฒนา เพิ่มขึ้นเป็น 1.81 หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ตารางที่ 6 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{X}$ และ S.D. ของระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรม ความมีวินัยในตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลา	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. มาโรงเรียนทันเวลา	1.25	0.23	1.89	0.18
2. เข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา	1.32	0.21	1.88	0.18
3. เข้าห้องเรียนตรงเวลา	1.41	0.21	1.87	0.14
4. ลังงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา	0.95	0.33	1.76	0.35
5. ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด	1.01	0.36	1.83	0.25
6. มาทันเวลาตามกำหนดนัดหมาย	1.23	0.21	1.85	0.16
7. เข้าแถวเตรียมตัวกลับบ้านตามเวลา	1.21	0.19	1.92	1.10
รวมคะแนนการประเมินการตรงต่อเวลา	1.20	0.16	1.86	1.05

จากตารางที่ 6 ระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน เรื่องการตรงต่อเวลา มีค่าต่ำสุด คือการลังงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา 0.95 และสูงสุดคือการเข้าห้องเรียนตรงเวลา 1.41 และคะแนนเฉลี่ยของการประเมินหลังการพัฒนามีค่าต่ำสุด คือการลังงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา 1.76 และสูงสุด คือการเข้าแถวเตรียมตัวกลับบ้านตามเวลา 1.92

คะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลาหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าคะแนนการประเมินก่อนการพัฒนาทุกพฤติกรรมย่อย คือค่าเฉลี่ย 1.20 ก่อนพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 1.86 หลังการพัฒนา

ตารางที่ 7 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{X}$ และ S.D. ของระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรม ความมีวินัยในตนเอง เรื่องความซื่อสัตย์ ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์

พฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การพูดความจริงและปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง	1.08	0.24	1.73	0.22
2. ไม่พูดแก้ตัวเมื่อตนเองกระทำความผิด	1.05	0.32	1.76	0.20
3. ไม่ลักขโมยหรือหยิบใช้สิ่งของผู้อื่นโดยไม่ขออนุญาต	1.11	0.17	1.88	0.17
4. นำสิ่งของที่เก็บได้คืนเจ้าของหรือนำส่งครู	1.25	0.19	1.91	0.15
5. ไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบของผู้อื่น	0.96	0.26	1.81	0.16
6. ไม่หลบหนีการเรียนหรือหนีโรงเรียน	1.29	0.18	1.96	0.08
7. ไม่พูดโยนความผิดให้ผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด	1.11	0.18	1.83	0.13
รวมคะแนนการประเมินเรื่องความซื่อสัตย์	1.12	0.11	1.84	0.08

จากตารางที่ 7 ระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งชั้น ระดับคะแนนเฉลี่ยของการประเมินก่อนการพัฒนาต่ำที่สุด คือ การไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบของผู้อื่น 0.96 และสูงที่สุดคือ การไม่หลบหนีการเรียน หรือหนีโรงเรียน 1.29 และคะแนนเฉลี่ยของการประเมินหลังการพัฒนาต่ำที่สุดคือ การพูดความจริงและปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง 1.73 และสูงที่สุดคือ การไม่หลบหนีการเรียนหรือหนีโรงเรียน 1.96

ค่าคะแนนของการประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องความซื่อสัตย์ หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าคะแนนประเมินก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ทั้ง 7 พฤติกรรมย่อย คือค่าเฉลี่ย 1.12 ก่อนการพัฒนา เพิ่มขึ้นเป็น 1.84 หลังการพัฒนา

ตารางที่ 8 ค่าสถิติพื้นฐาน $\bar{X}$ และ S.D. ของระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัย	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. เข้าแถวได้เรียบร้อย โดยไม่ต้องมีครูควบคุม	0.80	0.33	1.61	0.27
2. ไม่แซงคิวผู้อื่นเมื่อต้องรอรับบริการหรือทำธุระร่วมกันหลาย ๆ คน	0.97	0.27	1.96	0.82
3. ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือข้อตกลงของห้องเรียน	1.00	0.25	1.69	0.21
4. ไม่ทะเลาะวิวาทหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น	0.89	0.23	1.71	0.21
5. ไม่ประพฤติดนเฝ้าแผนการ ระเบียบของโรงเรียน	0.96	0.23	1.88	0.17
6. ไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้โรงเรียนสกปรก	0.79	0.24	1.81	0.18
7. เติบโตขึ้นเป็นแถวด้วยความเรียบร้อย	0.89	0.15	1.73	0.26
8. การไม่พูดคำหยาบและคำไม่สุภาพ	0.88	0.20	1.59	0.22
รวมคะแนนประเมินเรื่องความมีระเบียบวินัย	0.90	0.08	1.75	0.13

จากตารางที่ 8 ระดับคะแนนของการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย ก่อนพัฒนามีค่าต่ำที่สุด คือ การไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้โรงเรียนสกปรก 0.79 และมีค่าสูงสุดคือ การปฏิบัติตามข้อบังคับหรือข้อตกลงของห้องเรียน 1.00 และคะแนนเฉลี่ยของการประเมินหลังการพัฒนาที่มีค่าต่ำสุดคือการไม่พูดคำหยาบหรือคำไม่สุภาพ 1.59 สูงที่สุดคือ การไม่แซงคิวผู้อื่นเมื่อต้องรอรับบริการหรือทำธุระร่วมกันหลาย ๆ คน 1.96

ค่าคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัย หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าค่าคะแนนการประเมินก่อนการพัฒนาทุกพฤติกรรมย่อย คือจากค่าเฉลี่ยรวม 0.90 ก่อนการพัฒนา เพิ่มขึ้นเป็น 1.75 หลังการพัฒนา

4.1.3 การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัย

ในตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนา และการทดสอบทางสถิติ

การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการทดสอบทางสถิติ แสดงดังตารางที่ 9 - 12

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

คนที่	คะแนนการประเมิน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของ	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนพัฒนา(x)	หลังพัฒนา(y)			R^+	R^-
1.	0.33	1.11	+ 0.78	11	11	-
2.	0.91	1.91	+ 1	15	15	-
3.	1.46	1.94	+ 0.48	1	1	-
4.	1.03	1.63	+ 0.60	3	3	-
5.	0.69	1.54	+ 0.85	13	13	-
6.	0.63	1.37	+ 0.74	8	8	-
7.	1.03	1.91	+ 0.88	14	14	-
8.	1.11	1.86	+ 0.75	9	9	-
9.	1.26	1.97	+ 0.71	7	7	-
10.	1.14	1.94	+ 0.80	12	12	-
11.	1.37	2.00	+ 0.63	4	4	-
12.	1.29	1.80	+ 0.51	2	2	-
13.	1.23	1.89	+ 0.66	6	6	-
14.	0.86	1.51	+ 0.65	5	5	-
15.	1.14	1.91	+ 0.77	10	10	-
ค่าเฉลี่ย	1.03	1.75	+ 0.72	$N = 15$	$R^+ = 120$	$R^- = 0$

ค่า T คำนวณ = 0 (ผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อยกว่า หรือ R^-)

จากตารางที่ 9 ค่า T คำนวณเท่ากับ 0 ซึ่งน้อยกว่าค่า Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อ $N = 15$ ค่า T คำนวณ จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 จึงจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก) จึงสรุปได้ว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องความรับผิดชอบของนักเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

คนที่	คะแนนการประเมิน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของ ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนพัฒนา(x)	หลังพัฒนา(y)	$d_1 = (y-x)$		R^+	R^-
1.	0.77	1.51	+ 0.74	12	12	-
2.	1.34	1.94	+ 0.60	5.5	5.5	-
3.	1.37	1.89	+ 0.52	1	1	-
4.	1.34	1.94	+ 0.60	5.5	5.5	-
5.	1.00	1.80	+ 0.80	14.5	14.5	-
6.	0.80	1.60	+ 0.80	14.5	14.5	-
7.	1.26	1.89	+ 0.63	8.5	8.5	-
8.	1.23	2.00	+ 0.77	13	13	-
9.	1.23	1.91	+ 0.68	11	11	-
10.	1.31	1.91	+ 0.60	5.5	5.5	-
11.	1.37	2.00	+ 0.63	8.5	8.5	-
12.	1.31	1.97	+ 0.66	10	10	-
13.	1.31	1.91	+ 0.60	5.5	5.5	-
14.	1.06	1.63	+ 0.57	2.5	2.5	-
15.	1.37	1.94	+ 0.57	2.5	2.5	-
ค่าเฉลี่ย	1.20	1.86	+ 0.66	$N = 15$	$R^+ = 120$	$R^- = 0$

จากตารางที่ 10 ค่า T คำนวณเท่ากับ 0 ซึ่งน้อยกว่าค่า Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อ $N = 15$ ค่า T คำนวณ จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 จึงจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก) จึงสรุปได้ว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่องการตรงต่อเวลาของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง
เรื่องความซื่อสัตย์ ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

คนที่	คะแนนการประเมิน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของ ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนพัฒนา(x)	หลังพัฒนา(y)			R^+	R^-
1.	0.74	1.60	+ 0.86	14.5	14.5	-
2.	1.20	1.91	+ 0.71	5.5	5.5	-
3.	1.32	1.97	+ 0.65	3.5	3.5	-
4.	1.20	1.83	+ 0.63	2	2	-
5.	0.94	1.69	+ 0.75	11	11	-
6.	0.83	1.69	+ 0.86	14.5	14.5	-
7.	1.06	1.83	+ 0.77	12.5	12.5	-
8.	1.08	1.80	+ 0.72	8.5	8.5	-
9.	1.26	1.91	+ 0.65	3.5	3.5	-
10.	1.23	2.00	+ 0.77	12.5	12.5	-
11.	1.29	2.00	+ 0.71	5.5	5.5	-
12.	1.23	1.80	+ 0.57	1	1	-
13.	1.17	1.89	+ 0.72	8.5	8.5	-
14.	0.91	1.63	+ 0.72	8.5	8.5	-
15.	1.17	1.89	+ 0.72	8.5	8.5	-
เฉลี่ย	1.11	1.83	+ 0.72	$N = 15$	$R^+ = 120$	$R^- = 0$

จากตารางที่ 11 ค่า T คำนวณ เท่ากับ 0 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า T ตาราง จึงสรุป
ได้ว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่องความซื่อสัตย์ของนักเรียน หลังการพัฒนา สูงกว่า
ก่อนได้รับการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 (ค่า T ตาราง ที่ $N = 15$
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 จึงจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมความมีวินัย ในตนเอง
เรื่องความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

คนที่	คะแนนการประเมิน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของ ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนพัฒนา(x)	หลังพัฒนา(y)			R^+	R^-
1.	0.50	1.48	+ 0.98	14	14	-
2.	0.85	1.65	+ 0.80	5.5	5.5	-
3.	1.15	1.95	+ 0.80	5.5	5.5	-
4.	0.75	1.55	+ 0.90	12.5	12.5	-
5.	0.63	1.50	+ 0.87	10	10	-
6.	0.60	1.60	+ 1.00	15	15	-
7.	1.00	1.78	+ 0.78	4	4	-
8.	1.08	1.78	+ 0.70	1.5	1.5	-
9.	1.03	1.88	+ 0.85	8	8	-
10.	1.03	1.88	+ 0.85	8	8	-
11.	1.13	1.98	+ 0.85	8	8	-
12.	0.85	1.73	+ 0.88	11	11	-
13.	1.05	1.75	+ 0.70	1.5	1.5	-
14.	0.83	1.55	+ 0.72	3	3	-
15.	1.03	1.93	+ 0.90	12.5	12.5	-
เฉลี่ย	0.90	1.73	+ 0.83	$N = 15$	$R^+ = 120$	$R^- = 0$

จากตารางที่ 12 ค่า T คำนวณ เท่ากับ 0 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า T ตาราง จึงสรุปได้ว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่องความซื่อสัตย์ของนักเรียน หลังการพัฒนา สูงกว่า ก่อนได้รับการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 (ค่า T ตาราง ที่ $N = 15$ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 จึงจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก)

4.1.4 ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน ก่อนและ หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนจากการสังเกตตามแบบสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งสุ่มสังเกตจากการเรียนการสอนปกติในห้องเรียนใน 3 วิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียนก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทั้งชั้น และทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียนหลังจากพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เสร็จแล้วอีก 2 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง โดยสังเกตในการเรียนการสอน 3 วิชา เช่นเดียวกับการสังเกตก่อนการพัฒนา เป็นข้อมูลหลังการพัฒนาเพื่อเปรียบเทียบถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนและหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนและหลัง
การพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ช่วงเวลาใน การสังเกต (นาที)	ความถี่ของพฤติกรรม ก่อนการพัฒนา							ความถี่ของพฤติกรรม หลังการพัฒนา						
	1*	2*	3*	4*	5*	6*	รวม	1*	2*	3*	4*	5*	6*	รวม
0 - 5	12	7	7	26	3	13	68	4	-	1	13	1	3	22
6 - 10	9	6	2	27	6	15	65	1	1	1	15	1	3	22
11 - 15	7	10	2	23	2	12	56	3	1	1	14	-	2	21
16 - 20	5	13	1	28	1	14	62	4	-	2	15	-	6	27
21 - 25	9	12	1	27	3	11	63	1	1	4	25	-	2	33
26 - 30	8	11	6	34	1	10	70	2	1	4	26	-	3	36
31 - 35	10	15	6	46	2	12	91	5	-	7	16	2	4	34
36 - 40	12	14	7	48	-	16	97	4	5	3	38	-	5	55
41 - 45	4	16	4	45	1	8	78	3	1	-	24	-	2	30
46 - 50	7	18	5	49	2	14	95	4	-	2	17	2	3	28
51 - 55	11	17	12	51	1	21	113	1	1	2	26	-	3	33
56 - 60	15	9	11	39	9	13	96	-	-	5	31	-	4	40
รวม	109	148	64	443	31	159	954	32	11	32	260	6	40	381

หมายเหตุ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน

- 1* การพูดคุยกันในขณะที่ครูกำลังสอน
- 2* การเอางานอย่างอื่น หรือวิชาอื่นมาทำขณะที่ครูกำลังสอน
- 3* แหย่เพื่อน ในขณะที่ครูกำลังสอน
- 4* เหม่อลอย ไม่สนใจเรียน
- 5* ลุกออกจากที่นั่ง โดยไม่ขออนุญาตขณะครูกำลังสอน
- 6* เล่นของเล่นหรือเล่นสิ่งของอย่างอื่นขณะที่ครูกำลังสอน

ตารางที่ 13 เป็นการนำเสนอความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จำนวน 10 ชั่วโมง และสังเกตหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อีก 10 ชั่วโมง ตัวเลขในแต่ละช่องของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตามช่วงเวลาช่วงละ 5 นาที คือผลรวมของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งชั้น ที่สังเกตพบในแต่ละพฤติกรรมของช่วงเวลาของชั่วโมงเรียน

จากตารางที่ 13 ก่อนการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ พฤติกรรมที่ 4 , 6 , 2 , 1 , 3 และ 5 นั่นคือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่สังเกตพบมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือการเหม่อลอยไม่สนใจเรียน , การเล่นของเล่นหรือเล่นสิ่งของอื่น ๆ ขณะครูกำลังสอน , การเอางานอื่นหรือวิชาอื่นมาทำขณะที่ครูกำลังสอน , การพูดคุยกันขณะครูกำลังสอน , การแหย่เพื่อนในขณะที่ครูกำลังสอน และการลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ขออนุญาตขณะที่ครูกำลังสอน และหลังจากการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ พฤติกรรมที่ 4, 6, 3, 1, 2 และ 5 คือการเหม่อลอยไม่สนใจเรียน, การเล่นของเล่นหรือเล่นสิ่งของอื่น ๆ ในขณะที่ครูกำลังสอน , การแหย่เพื่อนในขณะที่ครูกำลังสอน, การพูดคุยกันในขณะที่ครูกำลังสอน , การเอางานอื่นหรือวิชาอื่นมาทำขณะที่ครูกำลังสอน และการลุกออกจากที่นั่งโดยไม่ขออนุญาตขณะที่ครูกำลังสอน

ตัวเลขความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนหลังการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ลดลงทั้ง 6 พฤติกรรม แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนมีจริยธรรมความมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนของตนเองได้ดีขึ้น

ข้อสังเกต

จากการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน พบว่า การเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูด้วยเช่นกัน การสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง โดยที่นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนจะมีมากขึ้น ลักษณะของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นจะเริ่มทีละน้อย แล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้น และจะลดลงเมื่อได้รับการตักเตือนจากครู ส่วนการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นั้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนจะเกิดขึ้นน้อย เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียนบ้านดอนลำดวน ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลประสุต อำเภอลำดวน จังหวัด นครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 100 กิโลเมตร สถานที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวอำเภอ ระยะทางห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร เส้นทางเป็นถนนดินลูกรังปนดินเหนียว สภาพเป็นหลุมเป็นบ่อเนื่องจากเมื่อประมาณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 ถูกน้ำท่วมทำให้ถนนขาดถึง 2 แห่ง การซ่อมแซมทำพอใช้ได้เท่านั้น ตามประวัติ โรงเรียน เริ่มก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2503 โดยชาวบ้านได้ช่วยกันสละทรัพย์ และแรงงาน จัดสร้างอาคารชั่วคราวหลังคามุงหญ้า และเปิดทำการสอนตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2503 เป็นต้นมา (ข้อมูลจากบันทึกประวัติของโรงเรียน) ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียนถาวรแบบ ป. 1 ฉ. จำนวน 6 ห้องเรียน 1 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง และอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง บนเนื้อที่ของโรงเรียนทั้งหมด 23 ไร่ 47 ตารางวา

โรงเรียนบ้านดอนลำดวน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปีการศึกษา 2536 มีนักเรียน 163 คน ปีการศึกษา 2537 มีนักเรียน 152 คน ปีการศึกษา 2538 มีนักเรียน 148 คน และ ปีการศึกษา 2539 มีนักเรียน 125 คน เป็นนักเรียนชาย 63 คน นักเรียนหญิง 62 คน มีข้าราชการครูรวม 8 คน เป็นครูชาย 3 คน และครูหญิง 5 คน นักการภารโรง 1 คน ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมีหมู่บ้านในเขตบริการ 4 หมู่บ้าน รายละเอียดและจำนวนนักเรียนดังตารางที่ 14 ตารางที่ 14 แสดงจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2539 แยกเป็นรายหมู่บ้านของเขตบริการ

หมู่บ้านในเขตบริการ	จำนวนนักเรียน		รวม	คิดเป็นร้อยละของนักเรียนทั้งหมด
	ชาย	หญิง		
บ้านดอนลำดวน	30	30	60	48
บ้านดาด	19	11	30	24
บ้านละลม	10	8	18	14.4
บ้านยาง	5	12	17	13.6
รวม	64	61	125	100

สภาพปัจจุบันของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านดอนลำตวนตั้งอยู่ติดถนน ซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่าง 3 หมู่บ้าน คือ บ้านดอนลำตวนอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของโรงเรียน บ้านละลม อยู่ทางทิศตะวันออกของโรงเรียน บ้านยางอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียน ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับทั้ง 3 หมู่บ้านใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 1 กิโลเมตร ส่วนบ้านตาลอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียน เลี้ยวจากบ้านยาง และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ไกลจากโรงเรียนมากที่สุด ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

ถึงแม้ว่าโรงเรียนบ้านดอนลำตวนจะเป็นโรงเรียนที่ให้บริการถึง 4 หมู่บ้าน แต่สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของทั้ง 4 หมู่บ้านใกล้เคียงกัน คือผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ฐานะค่อนข้างยากจน มีหลายครอบครัวที่ไม่มีฐานะเป็นของตนเอง จึงเกิดการอพยพแรงงาน หรืออพยพครอบครัวไปทำงานต่างถิ่น ทำให้นักเรียนหลายคนต้องอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดา มารดา เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น เนื่องจากบิดามารดาไปรับจ้างต่างถิ่น (ซึ่งจะเห็นได้มากหลังฤดูทำนา) หรือบางครอบครัวอพยพไปรับจ้างต่างถิ่นทั้งครอบครัว ทำให้นักเรียนต้องย้ายโรงเรียนตามไปด้วย เมื่อกลับมาอีกจะย้ายนักเรียนกลับมาใหม่ ซึ่งมีนักเรียนหลายคนที่ย้ายโรงเรียนไปมา ตามผู้ปกครอง ทำให้ประสบปัญหาการเรียนไม่ต่อเนื่อง

จากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะค่อนข้างยากจน ทำให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งพบมากทุกระดับชั้นเรียน เมื่อสอบถามสาเหตุการขาดเรียนจะได้รับคำตอบ เช่น เลี้ยงน้อง ฝ่าบ้าน ช่วยผู้ปกครองทำงาน เป็นต้น การขาดเรียนจะเพิ่มขึ้นเมื่อในหมู่บ้านมีงานบุญต่าง ๆ เช่น บวชนาค แต่งงาน หรืองานศพ ซึ่งปัญหาการขาดเรียนบ่อยของนักเรียนจะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการขาดเรียนทำให้นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมบางอย่าง ในวันที่ขาดเรียน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน และยังเป็นปัญหาของการขาดระเบียบวินัยด้วย ถ้าครูซักถามเข้มงวด หรือลงโทษกับการขาดเรียนมากเกินไป นักเรียนบางคนจะขาดเรียนต่อไปอีก

ด้านบุคลากร

โรงเรียนบ้านดอนลำตวนมีผู้บริหาร 1 คน และครูสายผู้สอน 7 คน ในขณะที่จำนวนชั้นเรียน 8 ชั้น ทำให้ต้องรวมชั้นอนุบาล 1 (อายุ 5 ปี) กับชั้นอนุบาล 2 (อายุ 6 ปี) เข้าเป็นห้องเรียนเดียวกัน ทำให้ครูผู้สอนประสบปัญหาความแตกต่างระหว่างวัยของนักเรียน และจำนวนของนักเรียนที่มากขึ้น นอกจากต้องรวมชั้นอนุบาลเข้าด้วยกันเพื่อให้เหลือ 7 ห้องเรียนแล้ว การที่ข้าราชการครูลาศึกษาต่อ ทำให้ผู้บริหารต้องทำหน้าที่สอนประจำชั้นด้วย เมื่อผู้บริหารไปราชการ หรือมีข้าราชการครูลา จะเกิดปัญหาครูไม่ครบชั้น ทำให้ครูคนเดียวต้อง

สอนหลายห้องเรียน นอกจากนั้นการที่โรงเรียนไม่มีบ้านพักครูทำให้ครูต้องเข้าบ้านอยู่ในตัวอำเภอ ส่วนครูที่มีบ้านของตนเองก็อยู่นอกหมู่บ้านทั้งสิ้น การที่ครูไม่ได้พักอยู่ที่โรงเรียน และถนนในการเดินทางไม่สะดวกทำให้ครูเดินทางลำบาก โดยเฉพาะในฤดูฝน ทำให้มาถึงโรงเรียนช้ายิ่งขึ้น และก่อนครุมายังถึงโรงเรียน นักเรียนจะเล่นกันอย่างอิสระ โดยไม่มีผู้คอยดูแล ทำให้บางครั้งมีการเล่นกันก้าวร้าวรุนแรง เตะตักกัน และด่าว่ากัน เป็นต้น การอบรมนักเรียนโดยรวมจึงมีไม่ค่อยสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับครูประจำชั้น ถ้าครูเข้มงวดนักเรียนจึงจะเรียบร้อยขึ้น

อาคารสถานที่

โรงเรียนบ้านดอนลำตวนยังประสบปัญหาการขาดแคลนห้องเรียน เนื่องจากมีอาคารเรียนถาวรเพียงหลังเดียว จำนวน 6 ห้องเรียน จึงไม่พอกับชั้นเรียน ทำให้นักเรียนบางชั้นต้องอาศัยอาคารเรียนชั่วคราว และ อาคารอเนกประสงค์เป็นห้องเรียน ซึ่งมีสภาพและบรรยากาศที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับการเรียนการสอนเท่าที่ควร

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนบ้านดอนลำตวนตั้งอยู่นอกหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้าน ที่เป็นเขตบริการ และครูผู้สอนทั้งหมดพักอยู่นอกหมู่บ้านทำให้ครูไม่ค่อยได้พบปะกับชาวบ้านมากนัก โอกาสที่พบกันคือเมื่อผู้ปกครองมารับ มาส่งนักเรียน หรือเมื่อมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน หรือคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน หรือเมื่อผู้ปกครองของนักเรียนในหมู่บ้านมีงานบุญต่าง ๆ ซึ่งมักมีการเชื้อเชิญคณะครูเป็นประจำ

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดอนลำตวน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 มีนักเรียนทั้งหมด 15 คน ชาย 7 คน และหญิง 8 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนจากบ้านตาล 7 คน บ้านดอนลำตวน 6 คน บ้านยาง 1 คน และบ้านละลม 1 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีบางส่วนที่อาศัยอยู่กับ ปู่ ย่าตา ยาย เนื่องจากผู้ปกครองไปรับจ้างต่างถิ่น

ในจำนวนนักเรียน 15 คน มี 1 คนที่อายุมากกว่าเพื่อน คือ 12 ปี ในขณะที่ตามเกณฑ์นั้น 10 ปี เนื่องจากติดตามผู้ปกครองไปรับจ้าง และกลับเข้ามาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่ออายุ 9 ปี และมีนักเรียนชาย 2 คน ที่เคยเรียนตกซ้ำชั้น โดย 1 คนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และอีก 1 คนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนี้ยังมีนักเรียนบางคนที่ย่านหนังสือไม่ค่อยคล่อง และเขียนหนังสือไม่ค่อยถูก ความพยายามและการเอาใจใส่ในการเรียนมีน้อย

ช่วงความสนใจในการเรียนสั้น จากการสังเกตและสอบถามครูผู้สอนในวิชาอื่น ๆ นักเรียนกลุ่มอ่อนจะไม่ค่อยสนใจเรียน รวมทั้งนักเรียนที่เคยเรียนซ้ำชั้นนั้น เป็นนักเรียนในกลุ่มอ่อนของห้องด้วยเช่นกัน

4.2.3 ข้อมูลจากการนำแผนการสอนไปใช้

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในครั้งนี้ทำใน 4 เรื่อง คือ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และความมีระเบียบวินัย รูปแบบในการพัฒนาแต่ละเรื่องของแต่ละวงจรการวิจัยจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยเริ่มจากแผนการสอนแรกของแต่ละวงจร จะสอนความรู้และความคิดรวบยอดของเนื้อหาและพฤติกรรมย่อยที่แสดงถึงการมีคุณลักษณะในเรื่องนั้น ส่วนแผนการสอนต่อ ๆ ไป จะเป็นการฝึกการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม การฝึกการวางแผนการทำงาน และการปฏิบัติตามแผนเป็นกลุ่ม โดยฝึกปฏิบัติพฤติกรรมย่อยของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองแต่ละเรื่อง ละควบคุมการปฏิบัติด้วยการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติภายในกลุ่ม ติดต่อกันไประยะหนึ่ง เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติ และมีโอกาสแก้ตัวสำหรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์บางเรื่องที่ยังปฏิบัติไม่ได้ ซึ่งในการฝึกปฏิบัติจะให้ฝึกเป็นกลุ่ม โดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยดูแล แนะนำ ตักเตือน และแก้ไขกันเองในกลุ่ม โดยมีครูคอยช่วยเหลืออีกครั้งหนึ่ง เมื่อเสร็จจากวงจรเรื่องความรับผิดชอบจึงเริ่มวงจรของเรื่องใหม่ต่อไปด้วยวิธีการเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ นักเรียนค่อย ๆ เข้าใจถึงวิธีในการทำงานกลุ่มและฝึกปฏิบัติพฤติกรรมของจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ติดต่อกันไป ผลของการนำแผนการสอนไปใช้ ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นวงจร ดังนี้

วงจรที่ 1 เรื่องความรับผิดชอบ

ใช้เวลาในการพัฒนา 8 แผนการสอน คือ แผนการสอนที่ 1 - 8 ซึ่งมีรายละเอียดของผลการใช้แผนการสอนแต่ละแผน ดังนี้

แผนการสอนที่ 1 ความรู้เรื่องความรับผิดชอบ

เป็นการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของความรับผิดชอบ การกระทำที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบ ผลดีของการมีความรับผิดชอบ ผลเสียจากการขาดความรับผิดชอบ และพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องแต่งกายของตน, การดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวเครื่องเขียนแบบเรียนต่าง ๆ, การทำและส่งการบ้านตามที่ครูสั่ง, ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน และเครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียน, ช่วยดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนที่ครูมอบหมาย, ไม่ขาดโรงเรียนโดยไม่มีกิจธุระจำเป็น และรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ

ความรู้เรื่องความรับผิดชอบ ใช้เวลาเรียน 4 คาบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนศึกษาความรู้จากบัตรเนื้อหา และตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ศึกษา จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนและให้ร่วมกันวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง และร่วมกันตัดสินใจเลือกกรณีตัวอย่างที่กลุ่มจะยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ โดยอภิปรายกันภายในกลุ่มแล้วนำเสนอผลการอภิปราย และการตัดสินใจหน้าชั้นเรียน จากนั้นจึงร่วมกันสรุปถึงกรณีตัวอย่างที่แต่ละกลุ่มเลือกปฏิบัติ และร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมย่อย ของความรับผิดชอบ (รายละเอียดในแผนการสอนที่ 1 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่ 1 นักเรียนส่วนมากให้ความสนใจในการเรียน ตั้งใจศึกษาความรู้จากบัตรเนื้อหา แต่เนื้อหาของบัตรเนื้อหายาวเกินไป ทำให้ต้องใช้เวลามาก การตอบคำถามจากบัตรเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามได้ มี 3 คน ที่ตอบคำถามสั้น ๆ ไม่จบคำถาม การแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยใช้วิธีจับสลากชื่อสัตว์ นักเรียนมีความตั้งใจในการจับสลาก แต่การร้องเสียงสัตว์ สิงโต เสือ และช้างนั้น นักเรียนร้องเสียงสัตว์ไม่ได้ ต้องใช้วิธีออกชื่อสัตว์แทนซึ่งก็สามารถเข้ากลุ่มได้รวดเร็ว การเข้ากลุ่มโดยจับสลากครั้งนี้ นักเรียนบางคนมีท่าทางไม่ค่อยพอใจกลุ่ม เรียกร้องขอเข้ากลุ่มกับเพื่อนบางคน การเลือกหัวหน้ากลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม เลือกหัวหน้าโดยมีสมาชิกในกลุ่มคนหนึ่งออกความคิดเห็น ให้เพื่อนที่เก่งที่สุดในกลุ่มเป็นหัวหน้า และสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ เห็นชอบด้วยโดยไม่ขัดแย้งกัน ส่วนการทำงานกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกบางคนจะออกความคิดเห็น และลงมือทำงาน โดยมีสมาชิกกลุ่มบางคนฟังอย่างเดียว ไม่ได้แสดงความคิดเห็นหรือช่วยเหลือการทำงานกลุ่ม การนำเสนอผลการทำงานกลุ่มมี 2 กลุ่ม ที่หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำเสนอ ส่วนอีกกลุ่มให้เลขานุการเป็นผู้นำเสนอ โดยทุกกลุ่มนำเสนอด้วยการอ่านสิ่งที่เขียนไว้โดยไม่มองหน้าเพื่อนในชั้น ส่วนการนำเสนอของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มนั้นทุกคนอ่านคำตอบของหัวข้อที่ครูกำหนดให้สังเกต ไม่กล้าพูด หรือออกชื่อเพื่อนที่ไม่ค่อยช่วยเหลือกลุ่มในการทำงาน และข้อเสนอแนะในการทำงานทุกกลุ่มเสนอแนะในสิ่งที่ต้องการให้เกิดในกลุ่มแต่ไม่ใช่เป็นวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่ม เช่น "ขอให้เพื่อนจงอย่าขัดแย้งกันในการทำงานกลุ่ม" ส่วนการประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด มีนักเรียน 2 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 80 % ได้แก้ปัญหาโดยให้ศึกษาบัตรเนื้อหาใหม่เป็นการบ้าน

จากการประเมินการสอน แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมการสอนเหมาะสมดี แต่ต้องสรุปบัตรเนื้อหาให้กระชับเข้า การใช้กรณีตัวอย่างให้ครูเป็นผู้เล่าประกอบภาพ การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม ต้องมีหัวข้อคำถามให้นักเรียนอภิปราย และตอบคำถาม เนื่องจากนักเรียนมีทักษะในการเขียนสื่อสั้นๆ การทำงานกลุ่มของนักเรียนครูต้องคอยสังเกตทุก ๆ กลุ่มด้วย เพื่อช่วยเพิ่มเติมการสะท้อนผลการทำงานของผู้สังเกตการณ์กลุ่ม เพราะนักเรียนยังไม่สามารถสังเกตการทำงานและการสะท้อนผลการทำงานกลุ่ม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการทำงานได้

อย่างสมบูรณ์ ครูต้องช่วยเพิ่มเติมการนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียนด้วย

แผนการสอนที่ 2 การวางแผนการปฏิบัติ

แผนการสอนที่ 2 ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนการทำงาน เพื่อที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ โดยแผนการสอนที่ 1 นั้น นักเรียนได้รับความรู้และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรับผิดชอบ และทุกกลุ่มตัดสินใจเลือกที่จะปฏิบัติเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และรับผิดชอบต่อโรงเรียน แผนการสอนที่ 2 จึงมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการวางแผน และใช้วิธีการวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อทุกพฤติกรรม ตามที่ตกลงกันในแผนการสอนที่ 1

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จัดให้นักเรียนแข่งขันกันหาสิ่งของตามคำสั่งเป็นกลุ่ม จากนั้นจึงให้นักเรียนได้ชมการแสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการทำงานที่มีการวางแผนล่วงหน้ากับการทำงานที่ขาดการวางแผน จากนั้นจึงร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องวางแผนการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนนำเอาวิธีการวางแผนงานไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบต่อทั้ง 7 พฤติกรรมให้ได้มากที่สุด และกำหนดข้อตกลงของกลุ่มเพื่อเป็นเงื่อนไขให้ทุกคนปฏิบัติตาม เมื่อได้แผนการการปฏิบัติและข้อตกลงของกลุ่มแล้ว จึงให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้ครูและสมาชิกในห้องเรียนได้ร่วมกันอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติ และข้อตกลงของแต่ละกลุ่ม (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 2 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ตามแผนการสอนที่ 2 การให้นักเรียนแข่งขันกันหาสิ่งของตามที่ครูกำหนดเป็นกลุ่ม นักเรียนแต่ละกลุ่มมีความกระตือรือร้นมากแต่การทำงานของทุกกลุ่มยังไม่เป็นระบบ คือ อาศัยความสมัครใจของสมาชิกว่าใครจะทำอะไร โดยแบ่งหน้าที่กันไปเอง บางคนอาสาทำหน้าที่มากกว่าผู้อื่น ทำให้สมาชิกกลุ่มบางคนไม่มีหน้าที่ ที่จะทำ การแสดงบทบาทสมมตินักเรียนที่เตรียมไว้ล้มบท และไม่กล้าแสดงออก จึงแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาของบทบาทสมมติแทน ซึ่งทุกกลุ่มสามารถแยกความแตกต่างของการทำงานที่มีการวางแผน และการทำงานที่ไม่มีการวางแผนได้ ส่วนการให้นักเรียนอภิปรายเป็นกลุ่ม และการนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน นักเรียนยังทำได้ไม่ดี ผลการอภิปรายยังอยู่ในวงแคบ ในลักษณะของการตอบคำถาม การนำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นการอ่านงานของตนเองให้กลุ่มอื่นฟัง และนักเรียนแต่ละกลุ่มจะสนใจเฉพาะกลุ่มของตนเอง ไม่ให้ความสนใจต่อการนำเสนอของกลุ่มอื่น ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มยังสังเกต และสะท้อนผลการทำงานของกลุ่มได้น้อย ครูต้องช่วยเสริมนักเรียนตั้งแต่การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยอธิบาย และใช้คำถามนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตาม

แผนการสอนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเหมาะสมดี แต่มีจุดอ่อนตรงนักเรียนยัง
ไม่มีความสามารถตามที่ครูคาดหวัง ครูต้องเตรียมการช่วยเหลือ โดยให้คำแนะนำที่สำหรับ
กลุ่มที่ทำงานไม่ได้ และใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบและปฏิบัติตาม

แผนการสอนที่ 3 การทบทวนแผนงาน

แผนการสอนที่ 3 ต้องการให้นักเรียนเห็นตัวอย่างและเข้าใจถึงความสำคัญของการ
ทบทวนแผนงาน และนำวิธีการทบทวนแผนงานไปใช้ในการปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน เริ่มจากการจัดกิจกรรมตอบคำถามทบทวนความรู้เดิม
จากนั้นจึงให้นักเรียนได้ดูบทบาทสมมติ 2 ชุด เปรียบเทียบการทำงานที่มีการทบทวนแผนงาน
ก่อนลงมือปฏิบัติงาน และการทำงานที่ไม่มีการทบทวนแผนงาน แล้วร่วมกันอภิปราย และสรุป
เกี่ยวกับความจำเป็น และผลดีของการทบทวนแผนงานก่อนลงมือปฏิบัติ หลังจากนั้นนักเรียนเห็น
ความสำคัญของการทบทวนแผนงาน ก่อนลงมือปฏิบัติแล้ว จึงให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานกลุ่ม โดยให้ทุกกลุ่มทบทวนข้อตกลง และแผนงานของกลุ่ม แล้วจึงสำรวจการปฏิบัติ
ของสมาชิกกลุ่ม และนำเสนอผลการสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม (รายละเอียดตั้งแต่แผน
การสอนที่ 3 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนที่ 3 นักเรียนให้ความสนใจใน
การแข่งขันตอบคำถามดีมาก ถึงแม้จะตอบถูกบ้างผิดบ้าง การเปิดป้ายดาวคะแนนหลังจากตอบ
คำถามถูก กระตุ้นให้นักเรียนสนใจมากขึ้น มีการส่งเสียงเชียร์ให้ตัวแทนกลุ่มเปิดป้ายให้ได้
คะแนนมาก การแสดงบทบาทสมมติต้องให้นักเรียนถือบทอ่านเพราะจำคำพูดไม่ได้ ซึ่งบทบาท
สมมติทำให้นักเรียนเข้าใจ และตอบคำถามเกี่ยวกับความแตกต่างของการทำงานที่มีการทบทวน
แผนงาน และการทำงานที่ไม่ได้ทบทวนแผนงานได้ มีความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของการ
ทบทวนแผนงานก่อนลงมือปฏิบัติ การสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบตามข้อตกลง
หัวหน้ากลุ่มยังทำหน้าที่ตามที่ครูคาดหวังไว้ไม่ได้ คือไม่สามารถสำรวจและหาวิธีแก้ไขให้สมาชิก
กลุ่มทุกคนปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบได้ มีท่าทางและการแสดงออกในการ
ทำงานเหมือนไม่มีความเข้าใจ ต้องแนะนำขั้นตอนในการสำรวจสมาชิกกลุ่ม และการหาข้อตกลง
ที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มตั้งใจปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในส่วนของผู้สังเกตการณ์การทำงาน
กลุ่มยังไม่กล้าพูด กล้าวิจารณ์ การทำงานของกลุ่มมากนัก ครูต้องให้คำแนะนำเพิ่มเติม จากสิ่งที่
ครูสังเกตเห็นข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน แผนการสอนที่ 3 มีข้อต้องระวัง คือ การแสดงบทบาท
สมมติ เป็นเรื่องยากสำหรับนักเรียนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก และหัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มยังทำหน้าที่
ได้ไม่ดีเท่าที่ควรรวมทั้งสมาชิกกลุ่มบางคนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นมากนัก

แผนการสอนที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง

แผนการสอนที่ 4 ต้องการให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และผลจากการที่สมาชิกกลุ่มไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน จัดโดยกำหนดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุกคนจึงจะประสบผลสำเร็จ และครูเตรียมนักเรียนบางคนของบางกลุ่มให้แสดงบทบาทผู้ที่ไม่รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ทำให้งานของกลุ่มผิดพลาดจากแผนงานที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่าง และเปรียบเทียบระหว่างผลงานของกลุ่มที่สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มที่สมาชิกขาดความรับผิดชอบต่อกลุ่ม อันจะนำไปสู่การตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามแผนการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อของแต่ละกลุ่ม (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 4 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนที่ 4 นักเรียนให้ความสนใจและสนุกสนานในการวาดภาพต่อกันมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ง่าย และทุกคนทำได้ ส่วนนักเรียนที่ไม่วาดรูปของตนตามแผนของกลุ่มที่วางไว้ จะได้รับการตำหนิจากเพื่อนในกลุ่มมาก โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการวางแผนการทำงานกลุ่ม จะแสดงอาการหงุดหงิด ไม่ค่อยพอใจผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามแผนของกลุ่มที่วางเอาไว้ สิ่งที่พบในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ก็อีกอย่างหนึ่ง คือ นักเรียนจะให้ความสนใจและจริงจังต่อผลงาน และคะแนนของกลุ่มมากกว่าที่จะสนใจว่าตัวเองได้เรียนรู้อะไรจากการเรียน และการทำงานกลุ่มในครั้งนี้ การสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนจะซักถามและเขียนชื่อเพื่อนที่ปฏิบัติไม่ได้ลงในแบบสำรวจ ยังซักถามเหตุผลในการปฏิบัติไม่ได้มากนัก การให้คำแนะนำเพื่อนที่ยังปฏิบัติไม่ได้ ผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียนยังอาย และไม่ค่อยมั่นใจในการพูด ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม ยังสังเกตและสะท้อนผลการสังเกตไม่ได้มาก ครูต้องทำหน้าที่สังเกต และสะท้อนผลการทำงานให้ทุกกลุ่ม รวมทั้งให้คำแนะนำในการทำงานกลุ่มที่ถูกต้องด้วย

แผนการสอนที่ 5 การปรับปรุงตนเอง

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนรู้จักการแก้ไขปรับปรุงตนเอง มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองในโอกาสต่อ ๆ ไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยให้นักเรียนร่วมกันวาดภาพเป็นกลุ่มในเวลาที่กำหนด จากนั้นจึงร่วมกันให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น และร่วมกันอภิปรายเสนอแนะถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อเพิ่มเติมภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อร่วมกันอภิปรายภาพของทุกกลุ่มแล้ว จึงให้นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันแก้ไข และเพิ่มเติมภาพของตนเองตามข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงร่วมกันให้

คะแนนภาพที่วาดใหม่ตามเกณฑ์เดิม แล้วร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบผลงานครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เพื่อที่จะนำไปสู่ การปรับปรุงแก้ไขตนเองในโอกาสต่อไป เมื่อนักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการ ปรับปรุงแก้ไขตนเองแล้ว จึงให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบ และให้ข้อเสนอแนะสมาชิกให้มีการแก้ไขการปฏิบัติเพื่อให้ความรับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น (รายละเอียดจัดในแผนการสอนที่ 5 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนที่ 5 นักเรียนทุกกลุ่มวาดภาพด้วยความตั้งใจ เมื่อหมดเวลาที่ครูกำหนดทุกกลุ่มต่างขอเวลาเพิ่ม และเมื่อมีการแนะนำภาพของ ตนเอง และให้เวลาในการแก้ไขยังมีความตั้งใจมาก ทำให้ภาพครั้งที่ 2 ของทุกกลุ่มได้คะแนน มากกว่าครั้งแรก ส่วนการให้คะแนนแข่งขันเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำงาน กลุ่มดีมาก แต่ก็ เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนพูดคุยถกเถียงกันว่ากลุ่มใดชนะ เพราะอะไร มากกว่าที่จะสนใจว่า ได้รับความรู้ความคิดอะไรจากการทำกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ ทำให้ครูต้องอธิบาย เพิ่มเติมและ ชี้แจงวัดกับการให้นักเรียนฟังคำอธิบายแล้วตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นระยะ ๆ ซึ่งภาพรวมของกิจกรรมในแผนการสอนนี้ นักเรียนให้ความสนใจดีมาก แต่ผู้สังเกตการณ์การ ทำงานกลุ่ม ยังไม่กล้าวิจารณ์การทำงานกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะมากนัก ครูต้องเป็นผู้สังเกต และสะท้อนผลการทำงานเพิ่มเติมให้ทุกกลุ่ม ผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความ รับผิดชอบ นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เป็นที่น่าพอใจ

แผนการสอนที่ 6 การสำรวจข้อบกพร่องของตนเอง

แผนการสอนนี้ ต้องการให้นักเรียนได้สำรวจข้อบกพร่องของตนเอง และหาแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องการปรับปรุงแก้ไขตนเองจากแผนการสอน ที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ให้นักเรียนเล่นบิตดาวาดส่วนที่ขาดหายไปของภาพ โดย กำหนดกติกาว่าครั้งที่ 1 ให้วาดเองโดยไม่มีคนบอก ครั้งที่ 2 บิตดาวาดให้สมาชิกในกลุ่มส่ง เสียงบอกได้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญ และประโยชน์ของข้อมูลจากผู้อื่น จากนั้น จึงให้นักเรียนได้ให้ข้อมูลต่อกัน ทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ต้องแก้ไข เพื่อให้เพื่อนได้รับรู้และนำไป ปรับปรุงตนเองต่อไป (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 6 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน กิจกรรมบิตดาวาดส่วนที่ขาดหายไปของภาพ นักเรียนให้ความสนใจดีมาก ครั้งที่ 1 ไม่มีกลุ่มใดวาดได้ตรงจุด ส่วนครั้งที่ 2 วาดได้ตรง จุดทุกกลุ่ม การให้นักเรียนเขียนบอกจุดดีและจุดบกพร่องของเพื่อนนั้น ทุกคนมีความตั้งใจดีมาก แต่มีปัญหาบ้างตรงนักเรียนหลายคนเขียนบอกเพื่อนช้ากับผู้อื่น ลายมือหลายคนอ่านยากและเขียน สะกดคำผิดทำให้เพื่อนอ่านไม่ออก ครูต้องสังเกตนักเรียนโดยตลอด และให้คำแนะนำทันทีที่เห็น

ข้อบกพร่อง หลังจากเขียนครบทุกคนแล้วให้เวลาอ่านคำแนะนำจากเพื่อน จากการสังเกตหลายคนยอมรับคำแนะนำและติชมของเพื่อนได้ แต่มีบางคนแสดงท่าทางไม่ยอมรับคำติชมของเพื่อน ครูต้องชี้แจง และแนะนำทันทีที่เห็นนักเรียนมีท่าทางไม่เข้าใจ ซึ่งการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่าที่เพื่อนเขียนให้เรา นั่นคือความรู้สึกของเพื่อนที่มองเรา ไม่มีผิดไม่มีถูก ทำให้นักเรียนสบายใจขึ้น และโดยภาพรวมแล้วกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผน 6 นักเรียนให้ความสนใจในการเรียนดี กิจกรรมเหมาะสมกับนักเรียนสามารถนำไปสู่การมองตัวเองของนักเรียนได้ การปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความรับผิดชอบ นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เกือบครบทุกพฤติกรรม ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม ยังสังเกตและสะท้อนผลการทำงานกลุ่มได้ไม่ครอบคลุม ครูต้องช่วยแนะนำเพิ่มเติมให้กับทุกกลุ่ม

แผนการสอนที่ 7 สืบรวจความดีที่ตนทำ

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียน ได้คิดทบทวนถึงการปฏิบัติของตนเอง และพิจารณาการปฏิบัติของตนเองที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดความรู้สึที่ดีในการปฏิบัติความดีของตนเอง อันจะนำไปสู่การมีกำลังใจในการปฏิบัติสิ่งที่ดี ๆ ต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ให้นักเรียนจับสลากชื่อบุคคลสำคัญแล้วร่วมกันอภิปรายถึงคุณความดีและการทำประโยชน์ต่อสังคมของบุคคลที่นักเรียนจับสลากได้ จากนั้นจึงให้นักเรียนได้พูดถึงการกระทำความดีของตนเองให้เพื่อนฟังด้วยรายการเปิดใจคนดี จากนั้นจึงร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงหลักในการพิจารณาความดี หลังจากนักเรียนได้ข้อสรุปของกิจกรรม และหลักในการพิจารณาความดีแล้ว จึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขในกรณีที่มีสมาชิกกลุ่มไม่สามารถปฏิบัติได้ (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 7 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนที่ 7 นักเรียนอภิปรายและเขียนถึงความดีของบุคคลสำคัญที่นักเรียนจับสลากได้น้อย เนื่องจากการใช้ภาษาในการเขียนนักเรียนไม่ค่อยดี เขียนไม่ตรงคำถามที่ให้ร่วมกันอภิปราย ส่วนกิจกรรมเปิดใจคนดี นักเรียนส่วนใหญ่จะพูดสั้น ๆ และพูดคล้าย ๆ กันคือ พูดเกี่ยวกับหน้าที่ประจำวันที่บ้าน การช่วยเหลือครอบครัว ช่วยทำงานบ้าน การพูดหลายคนมีท่าทางประหม่าไม่ค่อยกล้าพูด การอภิปรายถึงแนวความคิดที่ได้จากการเปิดใจคนดีนักเรียนยังอภิปรายได้ไม่มาก ครูต้องใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบเป็นลำดับ ส่วนการสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความรับผิดชอบ นักเรียนส่วนมากปฏิบัติได้ครบทุกพฤติกรรม การสะท้อนผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม เป็นการสะท้อนผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทำให้เพื่อนที่ถูกละเลยเชื่อว่าไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานแสดงท่าทางไม่ค่อยพอใจ โดยการพูดแก้ตัวว่าตัวเองให้ความร่วมมือโดยตลอด

แผนการสอนที่ 8 การสรุปกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

แผนการสอนนี้ต้องการทบทวนการจัดการเรียนการสอนเรื่องความรับผิดชอบที่ผ่านมา 7 ครั้ง และต้องการสะท้อนข้อดี และข้อบกพร่องของการทำงานกลุ่มที่ผ่านมาให้นักเรียนทราบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนแนวความคิดกันระหว่างครูกับนักเรียน สิ่งทีนักเรียนชอบ และไม่ชอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของวงจรต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจากครูสรุปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องความรับผิดชอบที่ผ่านมา 7 ครั้ง ข้อดี ข้อเสียในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ครูรวบรวมไว้ จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกต่อการเรียนการสอนที่ผ่านมา 7 ครั้ง ตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ เสร็จแล้วให้นักเรียนเข้ากลุ่มประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียน และนำเสนอหน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และให้นักเรียนได้สำรวจความเปลี่ยนแปลงของตนเองหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมกลุ่มมา 7 ครั้ง (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 8 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก นักเรียนทุกคนตั้งใจดีมาก ต่างคนต่างเขียนของตนเองไม่มีการพูดคุยกัน แต่ผลการเขียนนักเรียนเขียนตอบไม่ตรงคำถามมากนัก หลายคนมีปัญหาเรื่องการเขียนสื่อความหมายไม่ค่อยได้ การใช้วิธีตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเป็นการแก้ปัญหาการตอบไม่ตรงคำถาม เพราะสามารถชักถามกลับไปกลับมาได้ อธิบายคำถามได้ ส่วนการประเมินผลภายในกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ดี ครูต้องคอยช่วยเหลือในจุดที่นักเรียนไม่เข้าใจทันที เช่นหัวหน้ากลุ่มไม่ชี้แจงงาน และไม่กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น สมาชิกกลุ่มไม่ยอมแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม หรือสมาชิกกลุ่มพูดจาขัดขวางการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

สรุปผลการพัฒนางวงจรที่ 1 เรื่องความรับผิดชอบ

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วงจรที่ 1 เรื่องความรับผิดชอบ ใช้เวลาในการพัฒนา 8 แผนการสอน รายละเอียดของการนำแผนการสอนไปใช้ดังได้กล่าวมาแล้ว ส่วนการสะท้อนผลการพัฒนางวงจรที่ 1 จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถามนักเรียนหลังการเรียน การให้นักเรียนสำรวจและบันทึกผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การสนทนาคูคุยกับ ผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสรุปผลการพัฒนางวงจรที่ 1 แต่ละด้านดังนี้

ก. สภาพโดยทั่วไปของการดำเนินการพัฒนา มีความพร้อมพอสมควร ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่บนอาคารเรียนชั้นที่ 2 ห้องสุดท้าย ซึ่งเป็นห้องเรียนมาตรฐาน

กว้างขวางมากสำหรับนักเรียน 15 คน อากาศถ่ายเทได้สะดวก สิ่งที่เป็นผลกระทบต่อการเรียนการสอนบ้าง คือเวลาในการสอน ที่ใช้เวลา 15.00 - 16.00 น. ของวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และเวลา 14.00-15.20 น. ของวันศุกร์ ซึ่งบางวันนักเรียนมีท่าทางเหนื่อยล้า ประกอบกับห้องเรียนที่อยู่ติดกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเวลาดังกล่าวเป็นชั่วโมงซ่อมเสริม วันที่ไม่มีการสอนซ่อมเสริมครูประจำชั้นจะให้นักเรียนจัดและทำความสะอาดห้องเรียน จึงมักมีเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนบ้าง

ข. กิจกรรมการเรียนการสอน

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง จำนวน 8 ครั้ง พอสรุปภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการสอนความรู้ความเข้าใจให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา และความสำคัญของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมย่อยของจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ในเรื่องที่จะสอนก่อน จากนั้นจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ได้เรียนรู้ถึงวิธีการในการทำงานกลุ่ม แล้วนำความรู้จากการทำงานกลุ่มไปใช้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ได้ดีมาก ซึ่งวิธีการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยมีครูคอยกระตุ้นการปฏิบัติ และเป็นผู้สะท้อนผลการปฏิบัติให้นักเรียนได้รับทราบและแก้ไขข้อบกพร่องอยู่เสมอ รวมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติเป็นอย่างดี และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย

2) การให้การเสริมแรงโดยการชมเชยนักเรียนเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล สำหรับผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น จากคนที่เคยแต่งกายสกปรก เปลี่ยนเป็นคนที่แต่งกายสะอาดขึ้น คนที่ไม่ส่งการบ้าน แก้ไขตนเองจนส่งการบ้านเป็นประจำ อันเป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยรับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนได้ดี ซึ่งการให้การชมเชยนักเรียนทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลนั้น นักเรียนมีท่าทางพึงพอใจมาก สังเกตได้จากการยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้ที่สามารถแก้ไขพฤติกรรมของตนเองได้ จะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนด้วย ทำให้นักเรียนหลายคนมีความกล้าในการแสดงออกเพิ่มขึ้น ส่วนผู้ที่เคยปฏิบัติกรรมที่พึงประสงค์ได้เป็นปกติอยู่แล้วนั้น การให้การชมเชยในการปฏิบัติดีช่วยให้การปฏิบัติของนักเรียนเสมอต้นเสมอปลาย

3) การให้นักเรียนได้วางแผนร่วมกัน และฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นกลุ่ม โดยมีการแข่งขันการปฏิบัติระหว่างกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดการแข่งขันกัน ช่วยเป็นตัวเสริมแรงในการปฏิบัติของนักเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ข้อตกลงและอิทธิพลของกลุ่มทำให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มต้องพยายามปฏิบัติตามเพื่อเป้าหมายเดียวกัน คือให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ ซึ่งจาก

การสัมภาษณ์นักเรียนสรุปได้ว่า นักเรียนทุกคนรู้ตัวเองว่ามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความรับผิดชอบดีขึ้น หลังจากได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ค. พฤติกรรมของนักเรียน

จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย พบว่านักเรียนมีความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียนมาก โดยเฉพาะการเล่นเกมและทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งในช่วงแรก ๆ นั้นการให้นักเรียนสมัครใจร่วมทำกิจกรรมนั้น ส่วนมากจะไม่ค่อยกล้า มีการเกี่ยงให้เพื่อนเป็นตัวแทน แต่หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมบ่อยขึ้น ทุกคนเปลี่ยนมาอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งเห็นได้จากทุกครั้งที่มีการหาอาสาสมัครทำกิจกรรม จะมีผู้เสนอตัวเองจำนวนมาก

จากการสัมภาษณ์นักเรียน และให้นักเรียนตอบแบบสำรวจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่าก่อนที่จะได้รับการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นั้น นักเรียนไม่ค่อยได้ทำกิจกรรมกลุ่มบ่อยนัก การทำงานกลุ่มของนักเรียนคือการรวมกลุ่มกันตามที่ครูจัดให้ แล้วลงมือทำงาน โดยคนที่เก่งที่สุดในกลุ่มสองสามคนเป็นผู้ทำส่วนนักเรียนที่อ่อนในกลุ่มนั้นมักไม่ค่อยได้รับการยอมรับในการแสดงความคิดเห็น จึงไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการช่วยงานของกลุ่ม การแบ่งกลุ่มในการเรียนส่วนมากครูผู้สอนจะเป็นผู้แบ่งกลุ่มให้ ซึ่งจะทำให้แต่ละกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน โดยให้มีนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อนเท่า ๆ กันทุกกลุ่ม ทั้งนี้ถือเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวตัดสิน การเลือกหัวหน้ากลุ่มของนักเรียนบางครั้งครูจะเลือกนักเรียนที่เก่งที่สุดในกลุ่มเป็นหัวหน้าในแต่ละกลุ่มหรือถ้าครูไม่เลือกหัวหน้ากลุ่มให้ นักเรียนที่เก่งในกลุ่มจะเป็นผู้นำในการทำงานกลุ่มโดยไม่มีการเลือกหัวหน้ากลุ่มหรือถ้าครูให้เลือกหัวหน้ากลุ่มเอง นักเรียนในกลุ่มเก่งจะเสนอชื่อคนที่เรียนเก่งที่สุดในกลุ่มเป็นหัวหน้ากลุ่ม และมักได้รับการยอมรับโดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน เพราะนักเรียนในกลุ่มปานกลาง หรือกลุ่มอ่อนจะไม่ค่อยมีการคัดค้านในการทำงานกลุ่ม ส่วนการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความรับผิดชอบนั้น ก่อนการพัฒนา มีทั้งนักเรียนที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ ซึ่งภาพรวมของชั้นเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการแต่งกาย การส่งการบ้าน การช่วยเหลืองานของโรงเรียน เป็นต้น และหลังจากได้รับการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในวงจรที่ 1 แผนการสอนแรก ๆ นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยเฉพาะการแบ่งกลุ่มในวงจรที่ 1 มีนักเรียนขอเปลี่ยนกลุ่มด้วย แต่หลังจากได้ทำกิจกรรมกลุ่มต่อ ๆ กัน นักเรียนทำงานกลุ่มได้ดีขึ้น โดยอาศัยข้อมูลจากผู้สังเกตการณ์และการแนะนำแก้ไขจากผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ทำให้นักเรียนรักในกลุ่มของตนเอง ซึ่งเห็นได้จากความตั้งใจในการทำงานกลุ่มเพื่อให้กลุ่มของตนเองประสบความสำเร็จ และจากการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามหลังการเรียน นักเรียนทุกคนชอบการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้เหตุผลว่าได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น กิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอนทุกแผนการสอนในวงจรที่ 1 นักเรียนชอบ โดยให้

เหตุผลว่าสนุกและได้รับความรู้ ทำให้ไม่เบื่อ เนื้อหาในการเรียนการสอนไม่ยาก ส่วนการปฏิบัติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความรับผิดชอบนั้น ในแผนการสอนต้น ๆ ตั้งแต่แผนการสอนที่ 1-4 นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และคุ้นเคยกับการทำ กิจกรรมมากขึ้น ตั้งแต่แผนการสอนที่ 5 เป็นต้นมา นักเรียนเริ่มปฏิบัติได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งผู้ช่วย วิจัยเองยังรู้สึกชื่นชมกับความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

ง. พฤติกรรมของครู

จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัย โดยผู้ช่วยวิจัยในการจัดการเรียนการสอน ในวงจรที่ 1 นั้น ผู้ช่วยวิจัยได้ให้ความเห็นว่า ผู้วิจัยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมชั้นเรียน ได้ดี ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดี สร้างความมั่นใจให้นักเรียนกล้าแสดงออก และให้การเสริม แรงนักเรียนได้ดี พูดเสียงดังฟังชัด แต่พูดค่อนข้างเร็วในบางช่วงทำให้นักเรียนฟังไม่ทัน การ เตรียมการสอนดี แต่บางแผนการสอนกิจกรรมยาวเกินไป ทำให้สอนเลยเวลา ส่วนความรู้ลึก ต่อการสอนของผู้วิจัยเองนั้น มีความกังวลต่อการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตามแผนการสอน โดยเฉพาะในขั้นอภิปรายรู้สึกว่ายอธิบายและควบคุมการอภิปรายของเรียนได้ไม่ค่อยดี ทำให้ผลการ อภิปรายกลุ่มของนักเรียน ไม่ตรงตามที่ต้องการทั้งหมด ต้องอธิบายสรุปเพิ่มเติมให้ทุกครั้ง

ปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 1

1. กิจกรรมบางกิจกรรมที่จัดไม่เหมาะสมกับประสบการณ์ของนักเรียน เห็นได้จาก แผนการสอนที่ 2 และ 3 ที่นำบทบาทสมมติมาเป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ แต่นักเรียน แสดงบทบาทสมมติได้ไม่ดี เนื่องจากไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ทำให้เกิดความล่าช้า ซึ่งถือว่า เป็นกิจกรรมที่ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ ในขณะที่ยังไม่ค่อยกล้าแสดงออกมากนัก
2. การให้นักเรียนทำกิจกรรมและให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มเป็นการกระตุ้นความ สนใจนักเรียนได้ดี แต่ผลเสียคือทำให้นักเรียนให้ความสนใจกับผลการแข่งขันหรือการแพ้ชนะ มากจนขาดความสนใจว่า จะได้รับความรู้และข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนั้น ๆ ครูต้อง สรุปและชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ ทั้งก่อนและหลังทำกิจกรรมว่าข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม คือความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์สำหรับตัวนักเรียน
3. การใช้คำถามให้นักเรียนแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นยาว ๆ นักเรียน กลุ่มนี้จะ ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะแสดงออกโดยการนั่งเงียบแทนการแสดง ความ คิดเห็น ในกรณีเช่นนี้การใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบปากเปล่าสั้น ๆ ก่อน แล้วจึงร่วมกันสรุป รวมเป็นคำตอบ ช่วยเพิ่มความกล้าในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ได้ดีขึ้น